

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

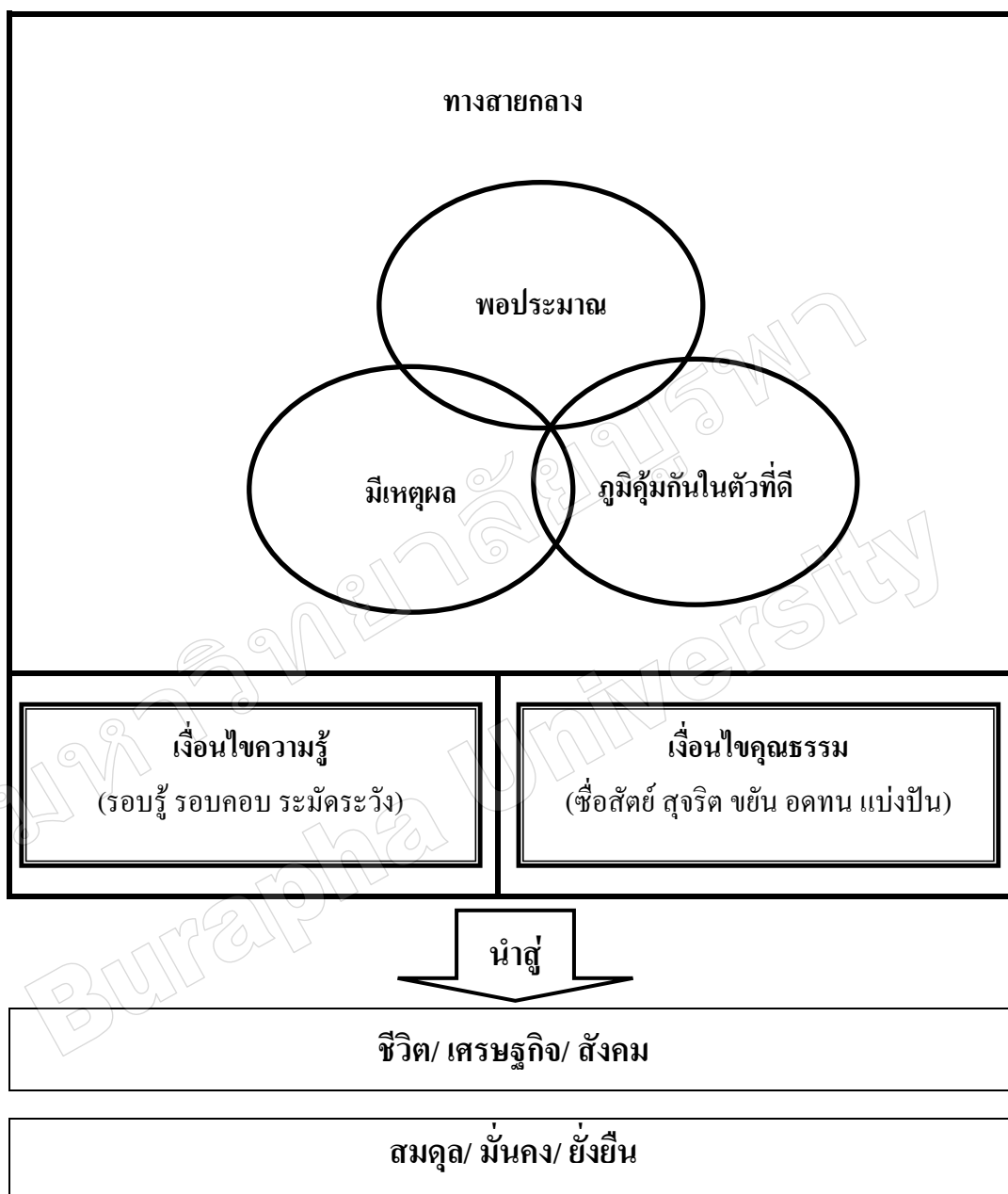
1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
3. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, 2554, หน้า 7)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 2 สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กรมการพัฒนาชุมชน, 2549, หน้า 5)

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, 2554) คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

องค์ประกอบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ชีวิตดำเนินไปในทางสายกลางที่เหมาะสมสอดคล้องกับวิถีความเป็นอยู่อันเรียบง่ายของคนไทยซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประชาชนทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและระดับประเทศได้โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงามคิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วนถี่โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียงการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรม หลักวิชา และเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้รักสามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น

เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรู้ รอบคอบและระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน

เงื่อนไขชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติและปัญญา บริหารจัดการการใช้ชีวิตโดยใช้หลักวิชาและคุณธรรมเป็นแนวทางพื้นฐาน

ประเวศ วะสี (2542, หน้า 4-6 อ้างถึงใน ชุตินา บริสุทธิ์, 2553, หน้า 12-13) ได้กล่าวในหนังสือเศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจและสังคม ว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค และให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า คำว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้น หมายถึงพอเพียงในอย่างน้อย 7 ประการ ได้แก่

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
 2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรต่อผู้อื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็นและทำลายมาก
 3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง ได้แก่ การรู้จักที่จะอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการยังชีพและทำมาหากินในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเกษตรกรรม ผสมผสาน เป็นต้น
 4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง คือ การที่ชุมชนสามารถรวมตัวกัน มีความสามัคคีต่อกันเพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคง รวมตัวกันชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ง่ายคาย ส่งผลให้ชีวิตมีความสุขมีคุณภาพที่ดี
 5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกันและสามารถปรับตัวต่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง
 6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง คือ การที่กลุ่มชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและรากฐานทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งการดำเนินชีวิตภายใต้รูปแบบของการมีวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนนั้น จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ ที่ร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตน เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่เอื้อประโยชน์ต่อครองชีวิตของตนทั้งสิ้น
 7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่ুবวบ เดียวจน เดียวรวย ซึ่งเมื่อทุกอย่างเกิดความพอเพียงก็จะเกิดความสมดุล คือ ความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งอาจจะเรียกในชื่ออื่น ๆ ได้ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุลหรือเศรษฐกิจบูรณาการ เป็นต้น
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2542, หน้า 257 อ้างถึงใน ชุตินา บริสุทธิ์, 2553, หน้า 13) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นปรัชญาของการพัฒนา ตามกระแสเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีฐานคิดที่สำคัญที่การพัฒนาคนในชุมชนทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน ทั้งการพัฒนาคนจะต้องเริ่มที่การพัฒนาความคิดและจิตใจของคนให้รู้จักกัน รู้จักใช้ตามอัตภาพ และความจำเป็นในการดำเนินชีวิต

บุญเสริม บุญเจริญผล (2543, หน้า 3 อ้างถึงใน ชุตินา บริสุทธิ์, 2553, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นวิธีการดำเนินการเลี้ยงชีวิตแบบรู้จักพอด้วยการพยายามผลิตสินค้าขึ้นมาเอง ให้พอเพียงสำหรับคนในครอบครัวกันและใช้ หากผลิตได้เหลือกินเหลือใช้จึงขาย หากผลิตได้ไม่พอก็ต้องซื้อบ้างมิได้มุ่งผลิตเพื่อขายอย่างเดียว โดยไม่นำมาบริโภควัฒนธรรมนั้นการผลิตและการบริโภคต้องอยู่ในหลักของความพอดี รู้จักพอในการผลิตและการบริโภคต้องอยู่ในหลักของความพอดี รู้จักพอในการผลิตและการบริโภค ลักษณะการดำเนิน

ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. ต้องพึ่งตัวเองให้มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด
3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้คุณภาพ
4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันและกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแล

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545 อ้างถึงใน ชุตินา บรสุทธิ์, 2553, หน้า 14) ได้เน้นถึงมิติที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเป็นสำคัญ เห็นได้จากประโยคที่ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรมเป็นการขยายความที่กินความหมายในระดับกว้างกว่า มากกว่าจะมองเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของการจัดการของเกษตรกรในระดับครัวเรือนเท่านั้น หากแต่เป็นการจัดการเศรษฐกิจทั้งประเทศ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541, หน้า 2543 อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ชันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2551, หน้า 7) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดในการเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของและเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อนมีความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัธยาศัย และที่สำคัญไม่หลงไหลไปตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด ยึดเส้นทางสายกลาง ในการดำเนินชีวิตที่ส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้

สมพร เทพสิทธิ์ (2549, หน้า 29-32 อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ชันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2551, หน้า 8) ระบุว่า เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ

1. มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้มีความเข้มแข็งมั่นคง เติบโต ประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน
2. มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ไม่โลภ
3. มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มุ่งให้เกิดความสามัคคีปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกันการมุ่งร้ายทำลายกัน
4. มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อุดม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

ณรงค์ โชควัฒนา (2542, หน้า 15 อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ธันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2551, หน้า 9) ได้ขยายความจากมุมมองธุรกิจและประสบการณ์ว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาเป็นขั้นตอนไม่ใช่ถอยหลังเข้าสู่ระบบบรรพกาล แต่เป็นการสร้างรากฐานที่แข่งขันในระดับชาติและต่างประเทศได้ โดยถ้าชุมชนได้พัฒนามาถึงจุดที่มีการรวมตัวกันและใช้องค์ความรู้ความสามารถในการพึ่งตนเอง ให้เป็นพันธมิตรกับรัฐบาลและองค์กรสังคมอื่น ๆ อย่างเสมอภาค หากองค์ความรู้ที่ประชาชนมีอยู่รวมกับความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ ที่เข้ามา จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งในระดับทฤษฎีขั้นที่ 3 ซึ่งหมายความว่า เราพร้อมที่จะแข่งขันเพื่อเข้าสู่ตลาดการค้าและตลาดโลก

เสน่ห์ จามริก (2543, หน้า 166-167 อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ธันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2551, หน้า 9) ให้มุมมองเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นทั้งหลักการและกระบวนการทางสังคมตั้งแต่ขั้นพื้นฐานและขยายเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพออยู่พอกินขึ้นไปถึงขั้นแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและทักษะวิชาการที่หลากหลาย เกิดตลาดซื้อขาย สะสมทุน ฯลฯ บนพื้นฐานเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนนี้เอง ที่เศรษฐกิจจะพัฒนาขึ้นอย่างมั่นคงรวมทั้งเทคโนโลยีซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชาติและทั้งที่จะคัดสรรเรียนรู้จากโลกภายนอก “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีความหมายเป็นเสมือนภูมิคุ้มกันให้กับ “โลกาภิวัตน์”

วรเดช จันทรศร, อรรถ สมร่าง, ธันวา จิตต์สงวน และพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2551, หน้า 9-10) ได้สรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ และไม่ตกเป็นเหยื่อของโลกาภิวัตน์

จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ การพัฒนาที่มุ่งไปสู่ความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งทางด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ วิชาการและเทคโนโลยี

ความพอเพียงประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ทั้งนี้ การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการบริหารจัดการให้เป็นไปในทางสายกลาง อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยเงื่อนไขของความรู้และเงื่อนไขคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

เงื่อนไขของความรู้ ได้แก่ ความรอบรู้ในวิชาการ ประสบการณ์หรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้มาพิจารณาอย่างเป็นบูรณาการ เพื่อประกอบการวางแผนและการนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

เงื่อนไขของคุณธรรม ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยัน อดทน มีความเพียร มีสติ มีปัญญา แบ่งปัน ดำเนินชีวิตไปในทางที่ไม่โลภ ไม่ตระหนี่

จากความหมายของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง วิธีการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต การปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับชั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้วยการพึ่งตนเอง รู้จักความพอดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทนและขยันหมั่นเพียรและอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะความเป็นอยู่

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ความยากจนของประชาชน

กรมการพัฒนาชุมชน (2549, หน้า 8-13) การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล และครัวเรือนเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง และแก้ปัญหาความยากจน สามารถดำเนินการเป็นขั้นตอนได้ 3 ระดับ คือ 1) ระดับจิตสำนึก 2) ระดับปฏิบัติ 3) ระดับปฏิเวธ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับจิตสำนึก เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึก และปรับทัศนคติ สู่การพึ่งตนเอง โดย
 - 1.1 สร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้
 - 1.2 ประเมินตนเองเพื่อให้รู้จักตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง รู้ปัญหา หรือวิกฤตที่ประสบอยู่
 - 1.3 เกิดความคิด “พึ่งตนเอง” โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหา
 - 1.4 ตั้งใจที่จะใช้ชีวิต “อยู่อย่างพึ่งตนเอง” พึ่งตนเองให้ได้ โดยลดความต้องการ (กิเลส) และทำประโยชน์แก่ส่วนรวมมากขึ้น

2. ระดับปฏิบัติ เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพึ่งตนเอง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1) อยู่อย่างพึ่งตนเอง 2) อยู่อย่างพอเพียง 3) อยู่อย่างเอื้ออาทร 4) อยู่ดียิ่งขึ้น ด้วยการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 “อยู่อย่างพึ่งตนเอง” ในระดับครอบครัว

ครอบครัวและสมาชิกต้องรู้จักพึ่งตนเองโดยทำกิจกรรม ลดรายจ่าย เพื่อให้เกิดการออม ดังนี้

ด้านการเงินในครอบครัว

กำหนดการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือน โดยมีเป้าหมาย ใช้จ่าย 3 ส่วน ออม 1 ส่วน โดย

1. จัดทำบัญชี รับ-จ่าย ในครัวเรือน เพื่อให้รู้ภาวะหนี้สิน รายได้ รายจ่ายของครัวเรือน
2. ควบคุมการใช้จ่ายของครัวเรือน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ โดยจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของครัวเรือน

3. สร้างวินัยการใช้เงิน และออมเงินส่วนที่เหลือจ่าย ไว้กับกลุ่มการเงินในชุมชน หรือสถาบันการเงิน

4. ไม่สร้างหนี้ ลดภาระหนี้สินของตนเอง หรือไม่พยายามก่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้
5. ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และรู้เท่าทันกระแสบริโภคนิยม
6. พยายามที่จะ ลด ละ เลิก อบายมุข

ด้านปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต

การลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยทำกิจกรรมเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเอง ทำให้ครัวเรือนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้ได้ 1 ใน 4 ของรายจ่ายทั้งหมด ดังนี้

1. ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เช่น ปลูกข้าว ปลูกพืชผักสวนครัว รั้วกินได้ เลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็ด ปลา ไข่ไก่ในครัวเรือน โดยยึดหลัก “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก และใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้”

2. ปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรค

3. ทำกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในอาชีพหลัก เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้

สารเคมีในการเกษตร เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 มีวิถีชีวิต “อยู่อย่างพอเพียง”

ในการดำเนินชีวิตยึดทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม อยู่อย่างสมดุล ไม่ดำเนินชีวิตเกินพอดี ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1. ตัวอย่างกิจกรรมภาคการเกษตร ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสม วนเกษตร เกษตรอินทรีย์ เกษตรชีวภาพ เกษตรกรรมไร้สารพิษ เกษตรธรรมชาติ สวนสมุนไพรชุมชน

2. ตัวอย่างผลิตภัณฑ์จากชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน ผลิตภัณฑ์ OTOP อุตสาหกรรมในครัวเรือน

3. การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้เกิดการสะสมทุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างพลังในการต่อรอง และความสามัคคีในชุมชน เช่น กลุ่มกองทุนการเงินในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มด้านสิ่งแวดล้อม และกลุ่มกองทุนสวัสดิการ

ขั้นตอนที่ 3 รวมกลุ่มในสังคม “อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร”

1. มีความคิดที่แจกจ่ายแบ่งปันไปให้ผู้อื่น ซึ่งจะทำได้เพื่อน และเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี ที่จะช่วยลดความเห็นแก่ตัว และสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในจิตใจ การมีจิตใจที่แบ่งปันเป็นพื้นฐานให้เกิดการรวมกลุ่มในสังคม จะเห็นได้ว่าชุมชนที่เข้าแจ้งจะมีการรวมกลุ่มกันหลากหลายจำนวนมากตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กลุ่มต่าง ๆ จึงถือได้ว่าเป็นทุนทางสังคมที่สามารถขับเคลื่อนเพื่อช่วยเหลือคนยากจนและคนด้อยโอกาส ในลักษณะที่อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ดังนี้

กลุ่มอาชีพ, กลุ่ม OTOP และเครือข่าย

ในชุมชนที่มีกลุ่มอาชีพ กลุ่ม OTOP และเครือข่ายที่เข้มแข็ง สามารถเอื้ออาทรช่วยเหลือโดยสร้างอาชีพ และรายได้ให้คนด้อยโอกาส และคนยากจนในชุมชน ดังนี้

1. รับสมัครสมาชิกที่เป็นคนยากจน หรือคนด้อยโอกาสตามความถนัดของแต่ละบุคคล พัฒนาฝีมือจนสามารถผลิตขายให้กลุ่มได้
2. ให้การฝึกอบรม และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละบุคคล พัฒนาฝีมือจนสามารถผลิตขายให้กลุ่มได้
3. ส่งเสริมคนยากจนที่มีศักยภาพในการผลิตปัจจัยการผลิต เพื่อส่งต่อให้กลุ่มอาชีพผลิตเป็นสินค้าจำหน่าย
4. พัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า
5. เพิ่มช่องทางการตลาด โดยขยายตลาด หรือสร้างเครือข่ายการตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
6. สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างความรู้ให้เท่าทันกระแสเศรษฐกิจโลก
7. จัดกิจกรรมของกลุ่มเพื่อให้สมาชิกลดรายจ่าย เช่น กลุ่มผู้ผลิตสารชีวภาพ เพื่อใช้ในครัวเรือน หรือเกษตรกรรม กลุ่มผู้ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อบริโภคในครัวเรือน กลุ่มปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น
8. เมื่อกลุ่มมีกำไร ควรจัดสรรกำไรสำหรับจัดสวัสดิการแก่ผู้ยากจน และคนด้อยโอกาสในชุมชนตามสมควร

กลุ่มกองทุนการเงินในชุมชน

กลุ่มกองทุนการเงินในชุมชน เป็นการรวมตัวกันอดออม มีวินัยการใช้เงิน ลด ละ เลิกอบายมุข และการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย สะสมเงินทุนในลักษณะที่จะสะสม เป็นกองทุนของชุมชนเอง ทำให้มีเงินทุนเพียงพอช่วยเหลือกันในการประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มที่จะออมทรัพย์ กองทุนปุ๋ย กองทุนรับซื้อข้าว กองทุนกลุ่มผู้ใช้น้ำ ธนาคารหมู่บ้าน

เครดิตยูเนียน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกองทุนสวัสดิการในชุมชนที่นำกำไร นำดอกผลที่เกิดจากการกู้ยืมเงินจากกองทุน มาจัดสรรให้สมาชิกหรือชุมชนในรูปแบบสวัสดิการการศึกษา รักษาพยาบาล ทูนาสาธารณะ หรืออาจจัดเป็นรูปกลุ่มฌาปนกิจ กองทุนศูนย์สงเคราะห์ ธนาคารข้าว ธนาคารโค กระบือ เป็นต้น

กลุ่มกองทุนการเงินสามารถเอื้ออาทรช่วยคนยากจน โดยสร้างวินัยการใช้เงิน รู้จักเก็บออมเงินไว้กับกลุ่ม มีทุนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมีสวัสดิการตามความจำเป็น โดยรับสมัครคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส เป็นสมาชิกกลุ่ม และให้บริการและพัฒนาพร้อมกับกลุ่มอาชีพข้างต้นจนสามารถยกระดับรายได้พ้นความยากจน

สำหรับกองทุนที่มีความเข้มแข็งโดยเฉพาะ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ควรจัดกิจกรรมเพื่อให้สามารถลดรายจ่าย ด้านปัจจัยในการครองชีพ เช่น ศูนย์สวัสดิการตลาด ปืมน้ำมันชุมชน โรงสีชุมชน ร้านค้าชุมชน หรืออื่น ๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกให้ครอบคลุมทั้งชุมชน ตลอดจนจัดกิจกรรมเพื่อสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส และยากจน เช่น ธนาคารข้าว ธนาคารโค กระบือ ตามความเหมาะสม นอกจากนั้นควรเป็นแกนนำในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของคนในชุมชนด้วย

สำหรับกลุ่มกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชนสามารถจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่สมาชิกและชุมชนพึงตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

กลุ่มด้านสิ่งแวดล้อม กลุ่มมีกิจกรรมดูแลสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังเช่น กลุ่มปฎิชีวนภาพ กลุ่มปฎิหมัก กลุ่มเยาวชนปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มข้าวซ้อมมือ เป็นต้น

กลุ่มด้านเกษตรกรรม มีกิจกรรมด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ สร้างพลังต่อรอง ร่วมกันซื้อขายผลผลิตจากกลุ่ม อาทิเช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มทำเกษตรผสมผสาน กลุ่มกิจกรรมธรรมชาติ กลุ่มปลูกพืชสมุนไพร กลุ่มพืชผักสวนครัว กลุ่มอาชีพเลี้ยงสัตว์ โค กระบือ สุกร ไก่ กลุ่มอาชีพประมง เลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงปลาในกระชัง เป็นต้น

กลุ่มกองทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและกลุ่มองค์กรอื่น ๆ กิจกรรมรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น กองทุนสตรี กองทุนเด็ก กองทุนเยาวชน เป็นต้น

กลุ่มอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีกิจกรรมเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4) “อยู่ดียังขึ้นด้วยการเรียนรู้” ร่วมกันในชุมชน

กิจกรรมระดับชุมชนที่สามารถนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน โดยพัฒนาเองและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน โดยเฉพาะเครือข่าย กลุ่มองค์กร ผู้นำในชุมชน ตลอดจนปราชญ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลไกในการเรียนรู้และพัฒนาชุมชนที่สำคัญ โดยประสานงานกับภาครัฐ

เอกชนและประชาชนให้เกิดการมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ดังนี้

1. เรียนรู้ร่วมกันเพื่อการจัดทำแผนชุมชน หรือทบทวนแผนชุมชนในกรณีที่มีแผน อยู่แล้ว วิเคราะห์พิจารณาขับเคลื่อนแผนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพึ่งตนเองแผนพัฒนาอาชีพ และรายได้ และกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชน
2. ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน โดยเฉพาะทุนทางสังคม ทรัพยากรในชุมชนเพื่อ ระดมสรรพกำลังมาแก้ปัญหาความยากจนในชุมชน
3. ระดับครัวเรือนยากจน ส่งเสริมเรียนรู้ศักยภาพตนเองโดยให้จัดทำบัญชี รับ-จ่าย ระดับบุคคล/ ครัวเรือน สร้างวินัยการใช้จ่าย ส่งเสริมการออม การลด ละ เลิกอบายมุข และ การจัดทำแผนชีวิตของครัวเรือนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
4. ในระดับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ส่งเสริมให้รับสมาชิกที่เป็นคนยากจน ผู้ด้อยโอกาสเข้าฝึก อาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ ในระดับกลุ่มกองทุนให้คนยากจนได้มีโอกาสเป็นสมาชิก ออมเงิน สะสมทุน และเข้าถึงแหล่งทุนตามความต้องการในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
5. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนลดรายจ่ายหรือเพิ่มรายได้ (วิสาหกิจ)
6. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นประจำสม่ำเสมอ หรือจัดศูนย์เรียนรู้ในชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ ภาวะการณ์ตลาด ตลอดจนสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศและโลก
7. ส่งเสริมการปฏิบัติคุณธรรมตามหลักศาสนา สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่อนุชนรุ่นหลัง

3. ระดับปฎิเวร หรือผลของการปฏิบัติ

ผลจากการปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนดังกล่าว

1. เกิดความพอเพียงในทุกะดับของการดำเนินชีวิต ทั้งครอบครัว ชุมชน และขยายไป ถึงระดับสังคม ดังนี้

1.1 ความพอเพียงในระดับครอบครัว

- 1.1.1 ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีความสุข ทั้งทางกายและใจ
- 1.1.2 ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- 1.1.3 ไม่มีภาระด้านหนี้สินของตนเองและครอบครัว
- 1.1.4 สามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว
- 1.1.5 มีส่วนเหลือเป็นเงินออมของครอบครัว

1.1.6 ขกระดับรายไค้พันความยากจน

1.2 ความพอเพียงในระดับชุมชน

1.2.1 มีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

1.2.2 บริหารทรัพยากรในชุมชนให้สามารถนำไปดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และสมดุลเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีพอเพียงของชุมชนโดยรวม

1.2.3 ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

1.3 ความพอเพียงในระดับสังคม

1.3.1 การรวมกลุ่มของสังคมหลาย ๆ แห่งที่มีความพอเพียง

1.3.2 ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้สึบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนว

เศรษฐกิจพอเพียง

1.3.3 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียง เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

การวางแผนชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

กรมการพัฒนาชุมชน (2549, หน้า 14-17) เมื่อครัวเรือนปรับจิตสำนึก และตั้งใจจะอยู่อย่างพึ่งตนเอง โดยมีวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตาม 4 ขั้นตอน คือ อยู่อย่างพึ่งตนเอง อยู่อย่างพอเพียง อยู่อย่างเอื้ออาทร และอยู่ดียั่งยืนด้วยการเรียนรู้แล้ว ขั้นตอนต่อไปครัวเรือน/บุคคลควรศึกษาและจัดทำแผนชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

แผนชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แผนการดำเนินชีวิตในระดับบุคคลหรือครัวเรือน โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการวางแผนดำเนินกิจกรรม มีเป้าหมายให้เกิดวิถีชีวิตพอเพียงในการดำรงชีพ หลุดพ้นจากความยากจนและพึ่งตนเองได้ การจัดทำแผนชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้บุคคล/ ครัวเรือนเกิดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เรียนรู้และวิเคราะห์ปัญหาของตนเองและครอบครัว
2. เรียนรู้ศักยภาพของตนเอง ความเก่ง ความเชี่ยวชาญในตนเอง
3. เรียนรู้เรื่องหลักและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
4. เรียนรู้วิธีวางแผนแบบพอเพียง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน ๆ
5. ปรับทัศนคติสู่การพึ่งตนเองอย่างแท้จริง

การจัดทำแผนชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

ในการจัดทำแผนจะให้ผลดีควรจัดทำเป็นกลุ่ม โดยอาจจัดทำร่วมกับสมาชิกในครัวเรือนหรือจัดทำร่วมกับเพื่อนบ้านที่มีเป้าหมายที่จะหลุดพ้นจากความยากจนและพึ่งตนเองได้ในที่สุดโดยมีขั้นตอนการจัดทำแผน ดังนี้

1. จัดทำข้อมูลครัวเรือน โดยให้หัวหน้าครัวเรือนกรอกข้อมูล รายละเอียดประกอบด้วย
 - 1.1 ข้อมูลหัวหน้าครัวเรือน
 - 1.2 ข้อมูลการประกอบอาชีพหลัก/ รอง
 - 1.3 ข้อมูลการใช้สารเคมีในครัวเรือน
 - 1.4 ข้อมูลการเป็นสมาชิกกลุ่ม
 - 1.5 ข้อมูลสมาชิกในครัวเรือน
2. การค้นหาศักยภาพของครัวเรือน เพื่อให้ครัวเรือนค้นหาทุนหรือ ปัญหาที่อยู่ในตนเอง และมีความเชื่อมั่นในทุนเหล่านั้นมากแค่ไหนในประเด็น
 - 2.1 ความรู้ความชำนาญหรือทักษะในการประกอบอาชีพ
 - 2.2 ทุนในการประกอบอาชีพ เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์
 - 2.3 ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ทุนเพื่อน ทุนความดี
 - 2.4 ความรู้เท่าทันสถานการณ์ในการประกอบอาชีพ
3. การค้นหาปัญหาของครัวเรือน เพื่อให้ครัวเรือนช่วยกันค้นหาปัญหา และวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาใน 4 ด้าน คือ
 - 3.1 ด้านการประกอบอาชีพ
 - 3.2 ด้านการเงินของครัวเรือน
 - 3.3 ด้านปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต
 - 3.4 ด้านครอบครัวอบอุ่น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้

Good (1996, p. 35 อ้างถึงใน สิทธิโชค อริยะกุล, 2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง เป็นการประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับข้อศึกษาที่แท้จริง ปรากฏการณ์และรายละเอียดต่าง ๆ โดยผ่านการรวบรวมและสะสมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ ประโยชน์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ความรู้คือ ความสามารถในการด้านสติปัญญาและทักษะต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ตนเอง

Bernard (1971, p. 531 อ้างถึงใน สิทธิโชค อริยะกุล, 2553, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ ว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือ การค้นหาหรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือรายงานการรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา

Peter (1981 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 20) กล่าวว่า ความรู้มาจากภาษากรีก “Gignoskein” หมายถึง ความฉลาด เข้าใจปัญหา วุฒิปัญญา รอบรู้ รู้แจ้ง ทราบ จำได้ รู้จักคุ้นเคยสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากประสบการณ์ที่เป็นจริง สิ่งที่ได้รับมาจากการฝึกฝน อบรม เรียนรู้ สิ่งที่มีคุณสมบัติประกอบด้วย ความเชื่อ มโนคติ ข้อเท็จจริง จินตนาการ ความคิด การรับรู้ ความคิดเห็น ซึ่งได้รับการตรวจสอบว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

ไพศาล หวังพานิช (2526 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 20) ได้ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำอันเป็นประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบกันไป

โสภา พุกกุลชัย และอรทัย ชื่นมณูญย์ (2516 อ้างถึงใน ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า เป็นการรับรู้ จำ และเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เกิดจากประสบการณ์และทัศนคติ ประกอบขึ้นจากความรู้ต่าง ๆ ที่เคยได้เรียนมาเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งนั้น ๆ บวกกับการตีค่าของสิ่งนั้นกับความมีอยู่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 อ้างถึงใน ศีลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 10-11) ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนรู้สามารถจำได้หรือระลึกได้โดยการมองเห็นได้ยิน ความรู้ในที่นี้ คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้รับรู้ ซึ่งเกิดจากการศึกษาค้นคว้าในห้องเรียน การปฏิบัติ ประสบการณ์ หรือจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว โดยการได้ฟัง ได้มองเห็น การสัมผัส และการลงมือปฏิบัติเอง แล้วแสดงออกมาเพื่อสื่อให้คนอื่นได้รับรู้ได้โดยการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์หรือสื่อต่าง ๆ แต่ความหมายยังเหมือนเดิม

ระดับของความรู้

ธิดารัตน์ ธนารักษ์ (2546, หน้า 7-8 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 21) จากความหมายของความรู้ที่ต้องมีการเรียนรู้ การฝึกฝน การถ่ายทอด หรือสะสมจากประสบการณ์ต่าง ๆ รอบตัว จนเกิดเป็นความรู้สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้และความคิด (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะการปฏิบัติ (Psychomotor Domain)

ด้านความรู้และความคิด (Cognitive Domain) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ จำได้ สามารถแยกแยะและวินิจฉัยในความรู้ที่เรียนมาแล้วเป็นความสามารถทางด้านสมอง ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ระดับ คือ

1. ด้านความรู้และความจำ (Knowledge or Memory) หมายถึง ความสามารถจดจำสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว เป็นพฤติกรรมที่เน้นการจำได้ การระลึกได้ การฟื้นความหลัง ในความรู้

เหตุการณ์หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่ตนเคยมีประสบการณ์เมื่อถูกซักถามก็สามารถบอกระบุชี้
 สิ่งนั้น ๆ เรื่องนั้น ๆ ได้

2. ความเข้าใจ (Comprehension or Understanding) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ความจำที่มีอยู่ไปสื่อความหรืออธิบายความให้ผู้อื่นเข้าใจด้วยความคิดของตนเอง
 ทั้งยังสามารถรักษาความหมายเดิมไว้ได้ จำแนกเป็นความสามารถในการแปลความ ตีความและ
 ขยายความ

3. การประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหา
 อาจเป็นปัญหาเดิมในสถานการณ์ใหม่ หรือปัญหาใหม่ก็ได้โดยอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน จำแนก
 เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาเดิมได้และแก้ไขปัญหาใหม่ได้

4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกสิ่งหนึ่งออกเป็น
 ส่วนประกอบย่อย ๆ ได้ สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบนั้น ๆ ทั้งสามารถ
 มองหาวิธีการที่ส่วนประกอบจะรวมตัวเป็นสิ่งนั้น การวิเคราะห์มี 3 ประเภท คือ วิเคราะห์หา
 องค์ประกอบ หาความสัมพันธ์ และหาหลักการที่รวมตัวเป็นระบบ

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง การนำเอาองค์ประกอบย่อย ๆ หรือส่วนย่อย ๆ
 มาประกอบกันเป็นสิ่งสมบูรณ์อย่างใหม่ขึ้นมาอย่างหนึ่ง การสังเคราะห์เป็นความคิดสร้างสรรค์
 เช่น ความสามารถในการสังเคราะห์ข้อความเพื่อใช้สื่อความ สังเคราะห์แผนงานหรือกิจกรรมที่จะ
 ปฏิบัติและสังเคราะห์กลุ่มของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

6. การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการวินิจฉัยหรือตัดสิน
 การกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดลงไป โดยยึดถือเกณฑ์เป็นหลัก แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ การประเมินค่าโดย
 อาศัยข้อเท็จจริงภายใน และการประเมินค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก

Bloom, et al. (1976 อ้างถึงใน สิทธิโชค อริยะกุล, 2553, หน้า 9) ได้แบ่งพฤติกรรม
 ด้านความรู้ หรือความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) โดยเรียงจากพฤติกรรม
 ข้นง่ายไปสู่ข้นยาก แบ่งเป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในอันที่จะทรงไว้หรือรักษาไว้ ซึ่ง
 เรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราว
 ต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้ดูที่ว่าบุคคลนั้นสามารถเลือกได้ซึ่งสิ่งที่จำไว้ได้เพียงใด

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อ่านรู้
 เจตนาของตน และตนเองรู้ความหมายความปรารถนาของผู้อื่น

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ และความเข้าใจไปใช้
 ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ไม่ได้หมายความว่ารวมถึง

การได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นแต่เป็นความสามารถในการทำสิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนไปแก้ไขสถานการณ์ให้สำเร็จลุล่วงไป

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาจำแนกข้อมูล หรือเรื่องราวที่สมบูรณ์ออกเป็นส่วนย่อย ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น รวมทั้งมองหลักการของส่วนประกอบย่อยนั้น มารวมกันแล้วเกิดปัญหาหรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อย ๆ ให้เข้ากันได้ เป็นเรื่องราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลาย ๆ ลักษณะและนำมาจัดระบบ โครงสร้างใหม่ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าของ ความคิด วิธีการ แนวทางและมาตรฐานต่าง ๆ ที่ถูกนำไปใช้เพื่อตัดสินใจประเมินค่าเป็น ความสามารถในการวินิจฉัย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวริ สุวรรณ (2536 อ้างถึงใน ศิวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 15-17) ได้กล่าวถึง ความรู้ ในพฤติกรรมการเรียนรู้กลุ่มพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ว่าเป็น ความสามารถและทักษะทางด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งรวมถึง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับรู้มา คือ

1.1 ความรู้เฉพาะเรื่อง เฉพาะอย่าง เป็นการระลึกข้อสนเทศในส่วนย่อยเฉพาะอย่าง ที่แยกได้โดด ๆ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ เกี่ยวกับความหมายของคำ

1.3 ความรู้เกี่ยวกับความจริงเฉพาะอย่าง เช่น ฐาน เดือน ปี เหตุการณ์ สถานที่

1.4 ความรู้เกี่ยวกับวิถีทาง วิธีดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

1.5 ความรู้ในเรื่องระเบียบ แบบแผน ประเพณี

1.6 ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้ม และระดับก่อนหลัง

1.7 ความรู้ในการแยกประเภทและจัดหมวดหมู่

1.8 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์

1.9 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกระบวนการ

1.10 ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

1.11 ความรู้เกี่ยวกับหลักการและข้อสรุปทั่วไป

1.12 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความ ตีความหมาย ขยายความในเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ แยกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การแปลความ เป็นการจับใจความให้ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือ จากภาษาหนึ่งของการสื่อสาร ไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2.2 การตีความหมาย เป็นการอธิบายความหมายหรือสรุปเรื่องราว โดย การจัดระเบียบใหม่รวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาใหม่

2.3 การขยายความ เป็นการขยายเนื้อหาที่เหนือกว่าขอบเขตที่รู้ เป็นการขยายจิต การอ้างอิง

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำสาระต่าง ๆ ไปใช้ใน สถานการณ์จริง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งเป็นการใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรม

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อย เป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ได้ลำดับชั้นความคิด ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ เช่นนี้ก็เพื่อมุ่งจะให้สื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น จำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการชี้ให้เห็นหน่วยต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่ อยู่ในสิ่งที่สื่อความหมาย

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการแยกการประสานหรือความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบต่าง ๆ ในสิ่งที่สื่อความหมาย

4.3 การวิเคราะห์หลักการในเชิงการจัดดำเนินงาน เป็นการชี้ให้เห็นถึงระบบ การจัดการ และวิธีการรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำหน่วยต่าง ๆ หรือส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน จัดเรียบเรียงและรวบรวมเพื่อสร้างแบบแผนหรือ โครงสร้างที่ไม่เคยมีมาก่อน อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ คือ

5.1 การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการผูกข้อความขึ้น โดยการพูดหรือเขียนเพื่อสื่อ ความคิดความรู้สึก หรือประสบการณ์ไปยังผู้อื่น

5.2 การสังเคราะห์แผนงาน เป็นการพัฒนาหรือเสนอแผนการทำงานที่สอดคล้องกับ ความต้องการของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือที่คิดทำขึ้นเอง

5.3 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาหรือสร้างชุดของความสัมพันธ์ เชิงนามธรรมขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องจำแนกหรืออธิบายข้อมูลหรือปรากฏการณ์บางอย่างจากข้อความ เบื้องต้น

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินคุณค่าของเนื้อหาวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนด ขึ้นเองหรือผู้อื่นกำหนด จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ

6.1 การประเมินตามเกณฑ์ภายใน เป็นการประเมินค่าความถูกต้องของวัสดุอุปกรณ์ ข้อความ เหตุการณ์ ตามคุณสมบัติประจำตัวของอุปกรณ์ ข้อความ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

6.2 การประเมินค่าตามกฎเกณฑ์ภายนอก เป็นการประเมินค่าโดยอ้างอิงกับเกณฑ์ที่ กำหนดไว้

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ระดับความรู้ หมายถึง ระดับความสามารถ ที่เกิดจากการเรียนรู้ การฝึกฝน การลงมือปฏิบัติ หรือจากประสบการณ์ แล้วแสดงออกมาเป็น พฤติกรรม เพื่อให้ผู้อื่นรู้ ด้วยวิธีต่าง ๆ ได้เข้าใจ

การวัดความรู้

การวัดความรู้เป็นการวัดสมรรถภาพสมองด้านการระลึกของความจำ หรือกล่าวอีกนัย หนึ่งว่าเป็นการวัดเกี่ยวกับเรื่องราวที่เคยมีประสบการณ์ หรือเคยรู้เคยเห็นและที่ทำมาก่อนแล้ว ทั้งสิ้น ซึ่งผู้ที่ทำการวัดสามารถสร้างเครื่องมือที่มีลักษณะเป็นคำถามได้ ลักษณะคำถามอาจจะ แตกต่างกันไปตามชนิดของความรู้หรือความจำแต่ก็มีลักษณะที่ร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง คือ เป็นคำถามที่ให้ระลึกถึงเรื่องราว และประสบการณ์ที่ผ่านมาที่จำได้ไว้ก่อนแล้วไม่ว่าจะอยู่ใน รูปของคำศัพท์ นิยาม ทฤษฎี ระเบียบ แผนแบบหรือหลักการต่าง ๆ อัญชลี มีบุญ (2549, หน้า 8 อ้างถึงใน สิทธิโชค อริยะกุล, 2553, หน้า 10-11)

บุญธรรม กิจปรีดาภิรต (2531, หน้า 21-25 อ้างถึงใน สิทธิโชค อริยะกุล, 2553, หน้า 10-11) เครื่องมือในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีความเหมาะสมกับการวัดความรู้ ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบสอบถาม ถือว่าเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าให้ผู้สอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วย พฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน ทำทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับ จำนวนได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบหรือ แบบทดสอบมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ข้อสอบปากเปล่า เป็นการสอบโดยการให้การตอบโต้ด้วยวาจาหรือคำพูดระหว่างผู้ทำ การสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า “การสัมภาษณ์”

2. ข้อสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

2.1 แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบายเรื่อง บรรยายเรื่องราว ประพันธ์หรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้

2.2 แบบจำกัดความเป็นข้อสอบที่ผู้ตอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่าง ๆ มี 4 แบบ คือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ

2.3 ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบสนองออกมาด้วยคำพูดหรือการเขียนเครื่องหมายใด แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง มักเป็นข้อสอบในเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปฏิบัติจริง

ธิดารัตน์ ธนินันท์ (2546, หน้า 9-10 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 22-23) กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดความสามารถในการจดจำจากประสบการณ์ต่าง ๆ และระลึกเรื่องราวนั้น ๆ ออกมาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ในการวัดความรู้ นั้น เครื่องมือที่ใช้วัดได้แก่ แบบทดสอบ หรือข้อสอบ หมายถึง ชุดของข้อคำถาม หรือข้อปัญหา ที่ออกแบบสร้างขึ้นอย่างมีระบบและกระบวนการ เพื่อค้นหาตัวอย่างของพฤติกรรมของผู้ที่สอบ ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะอย่าง เช่น แบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบอัตนัย ส่วนจะใช้แบบทดสอบชนิดใดต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการวัด และแต่ละข้อแต่ละชนิดต้องให้มีความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง ข้อสอบที่คนอ่านแล้วรู้ว่าถามอะไร ไม่ว่าใครจะตรวจให้คะแนน ค่าของคะแนนจะเท่ากัน และการแปลความหมายของคะแนนในแต่ละข้อจะตรงกัน แบบทดสอบที่นิยมใช้อยู่ ได้แก่ ข้อสอบแบบถูกผิด ข้อสอบแบบจับคู่ ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบเลือกตอบ และข้อสอบอัตนัย

1. ข้อสอบแบบถูกผิด แบบทดสอบนี้วัดความสามารถในการพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ จากความสามารถที่เรียนรู้มาแล้ว โดยจะเป็นการวัดความจำและความคิด ในการออกแบบทดสอบควรต้องพิจารณาถึง ข้อความจะต้องชัดเจน ถูกหรือผิดเพียงเรื่องเดียว สั้นกะทัดรัดได้ใจความ และไม่ควรรีใช้คำปฏิเสธซ้อน

2. ข้อสอบแบบจับคู่ แบบทดสอบนี้เป็นลักษณะการหาข้อเท็จจริง เจาะลึก คำ ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไว้ 2 ด้าน ขนานกันเป็นแถวตั้ง 2 แถว แล้วให้อ่านดูข้อเท็จจริงในแถวตั้งด้านหนึ่งว่ามีความเกี่ยวข้อง จับคู่ได้พอดีกับข้อเท็จจริงในอีกแถวตั้งหนึ่ง โดยทั่วไปจะกำหนดให้ตัวเลือกในแถวตั้งด้านหนึ่งน้อยกว่าอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้ได้ใช้ความสามารถในการจับคู่มากขึ้น

3. ข้อสอบแบบเติมคำ แบบทดสอบนี้เป็นการวัดความสามารถในการหาคำ หรือข้อความมาเติมลงในช่องว่างของประโยคที่ให้ไว้เท่านั้น และจะเว้นที่ให้เติม 1 หรือ 2 แต่ถ้ากำหนดข้อความยาวเป็นสถานการณ์สามารถเว้นให้เติมได้หลายแห่ง

4. ข้อสอบแบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบนี้เป็นข้อสอบที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันเนื่องจากสามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์และตรวจให้คะแนนได้แน่นอน ลักษณะของข้อสอบประกอบด้วย ส่วนข้อคำถาม และตัวเลือก โดยตัวเลือกจะมีตัวเลือกที่เป็นตัวถูก และเลือกที่จะเป็นตัวลวง ผู้เขียนข้อสอบต้องมีความรู้ในวิชานั้นอย่างลึกซึ้งและรู้วิธีการเขียนข้อสอบ โดยมีข้อ

ควรพิจารณา คือ ในส่วนข้อคำถามต้องชัดเจนเพียงหนึ่งเรื่อง ภาษาที่ใช้กะทัดรัดเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบ ไม่ใช่คำปฏิเสธหรือปฏิเสธซ้อนกัน และไม่ควรถามคำถามแบบท่องจำ และในส่วนตัวเลือกควรมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียวกันเรียงตามลำดับตามปริมาณหรือตัวเลข ตัวเลขต้องมีความเป็นไปได้และกำหนดจำนวนตัวเลือก 4 หรือ 5 ตัวเลือก

5. ข้อสอบอัตนัย แบบทดสอบนี้มีจุดประสงค์วัดความสามารถในการบรรยาย อธิบาย และแสดงเหตุผลในการอธิบายด้วย การพิจารณาตรวจให้คะแนนจะต้องสร้างเกณฑ์เพื่อไม่ให้เกิดความลำเอียง (Bias) และมีแนวการตรวจตรงกัน การสร้างข้อสอบควรพิจารณาจุดประสงค์และเวลาของการสอบ ควรใช้คำถามที่ชัดเจนเพียงเรื่องเดียว และคำถามทุกคำถามผู้สอบควรทำเฉลย พร้อมวางแผนการให้คะแนนในแต่ละส่วนไว้

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวัดความรู้ หมายถึง การทดสอบระดับความสามารถของบุคคลจากความรู้ที่มีอยู่ โดยอาศัยเครื่องมือที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับผู้ที่ต้องการวัดจะใช้เครื่องมืออะไรในการวัดความรู้ เช่น การทำข้อสอบ การพูดคุยซักถาม การได้ตอบสนทนาระหว่างผู้ถามและผู้ถูกถาม หรือการให้ลงมือปฏิบัติ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจ

Bloom (1971 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 23) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นลักษณะของการที่บุคคลเกิดความรู้และความสามารถสื่อความหมายให้คนอื่นทราบ โดยการแปลความ การอธิบายความ การตีความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน

สุมลมาลย์ เตียวโป (2545 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 23-24) ให้ความหมายว่า ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความทรงจำในเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุมีผล นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง รวมถึงการนำความรู้ความเข้าใจนั้น ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ตามขั้นตอนตามทักษะต่าง ๆ ทางสมอง 6 ชั้น คือ ความรู้ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

ชวาล แพร์ตกุล (2526 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 24) ให้ความหมายไว้ว่า ความเข้าใจ คือ ความสามารถในการผสมและขยายความรู้ ความจำ ให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล เป็นความพยายามของสมองที่พยายามดัดแปลง ปรับปรุง หรือเสริมแต่งความรู้เดิมให้มีรูปลักษณะใหม่ เพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์ที่แปลกออกไป แต่ก็ยังมีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงกับของเดิม

สุชาติ พึ่งสาย (2548, หน้า 24 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 24) ได้สรุปว่า ความสามารถของบุคคลในการสื่อสารความหมาย การอธิบาย การตีความ การขยายความเกี่ยวข้อง

สัมพันธ์และเป็นเหตุเป็นผลกันกับสิ่งที่ตนเองได้รับรู้ หรือมีประสบการณ์ต่อบุคคลอื่นในการพูด การเขียนหรือการใช้สัญลักษณ์ โดยอาศัยพื้นฐานจากความรู้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และอนเนกกุล กริแสง (2517 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 24) อธิบายความว่า ความเข้าใจเป็นจุดมุ่งหมายที่ซับซ้อนกว่าความรู้ พฤติกรรม และการตอบสนองซึ่งเป็นตัวแทนของการรู้เรื่องในการสื่อความเข้าใจ ซึ่งการสื่อความเข้าใจนั้นอาจมา ในรูปของ การพูด การเขียน และการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ

สายสุณี ศักรางกูร (2542 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจว่า หมายถึง ความสามารถในการสื่อความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ โดยไม่จำเป็นต้องนำไปสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ ได้แก่ การแปลความหมาย การตีความ การขยายความ

อุทุมพร วิลาทอง (2541 อ้างถึงใน วิลาวรรณ ช่วงทิพย์, 2553, หน้า 24) อธิบายว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการคัดแปลง ย่อ และย่นย่อรวมกัน ประกอบด้วยการแปลความหมาย การตีความ การขยายความ

กิริติ บุญเจือ (2525 อ้างถึงใน ศิลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 14) ได้ให้ความหมายทางปรัชญาของ “ความเข้าใจ” ไว้ว่า “ความเข้าใจ” หมายถึง ความรู้สึกซึ่งสามารถเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาการต่าง ๆ

อนันต์ ศรีโสภา (2522 อ้างถึงใน ศิลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 14) ให้ความหมายของความเข้าใจว่า ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การเข้าใจความหมายของสิ่งนั้น ประกอบด้วย

1. การแปล การแปลจากแบบหนึ่งไปสู่อีกแบบหนึ่ง โดยการรักษาไว้อย่างถูกต้อง
2. การตีความหมาย การอธิบายหรือเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ให้เข้าใจง่าย
3. การขยายความ ขยายความหมายของข้อมูลที่มีอยู่ใกล้เคียงไปจากเดิม

Hosper (n.d. อ้างถึงใน ศิลวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 15) ชี้ให้เห็นว่า ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นขั้นตอนต่อมาจากความรู้ โดยเป็นขั้นตอนที่จะต้องใช้ความสามารถของสมองและทักษะในขั้นที่สูงขึ้น จนถึงระดับของการสื่อความหมาย ซึ่งอาจเป็นไปได้โดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ โดยมักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ แล้วอาจจะโดยการฟัง การเห็น การได้ยิน หรือเขียน แล้วแสดงออกมาในรูปของการใช้ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารที่ได้ยินมาโดยคำพูดของตนเอง หรือการแปลความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมเอาไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนก็ได้

ธนพล สมัครงการ (2550, หน้า 12 อ้างถึงใน ศิวัต ศรีสวัสดิ์, 2552, หน้า 15) ได้สรุปความหมายของความเข้าใจว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ความจำ ไปคิดแปลลงปรับปรุง เพื่อให้สามารถจับใจความ ตีความ อธิบาย จัดกลุ่ม จัดลำดับ จัดระบบ หรือ ทำการเปรียบเทียบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ความเข้าใจ หมายถึง การนำเอาสิ่งที่เรารู้จากการได้ยิน ได้ฟัง ได้ศึกษาค้นคว้า จากประสบการณ์ ฯลฯ ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้สัญลักษณ์ การอธิบาย การบรรยาย การแสดง เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับทราบแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง

ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสระแก้ว ห่างจากตัวจังหวัดสระแก้วประมาณ 72 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอโคกสูงประมาณ 3 กิโลเมตรมีเนื้อที่ประมาณ 76.96 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,100 ไร่ เป็นพื้นที่แนวชายแดน ติดกับประเทศกัมพูชา พื้นที่เป็นที่ราบสูงลาดไปทางทิศตะวันออกไปสู่ประเทศกัมพูชา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา
ทิศใต้	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง
ทิศตะวันออก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันตก	มีอาณาเขตติดต่อกับ	ตำบลหนองม่วง อำเภอโคกสูง

การคมนาคม

การคมนาคมจะใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348 หรือถนนธนวิถีในการติดต่อสัญจร และเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างภาคตะวันออกกับภาคอีสานตอนใต้ เป็นเส้นทางผ่านระหว่างจังหวัดจันทบุรีสู่จังหวัดบุรีรัมย์และระหว่างอำเภออรัญประเทศกับอำเภอตาพระยา

สภาพภูมิอากาศ

แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน เริ่มต้นแต่เดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน

ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,296-1,539 มิลลิเมตร

ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน-เดือนมกราคม อากาศเย็นและมีหมอกในตอนเช้า

จำนวนประชากร

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแขวง (กรมการปกครอง, 2555)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร			
		ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านหนองแขวง	123	245	224	469
2	บ้านหนองเม็ก	195	399	393	792
3	บ้านยอดอุดม	95	165	164	329
4	บ้านคลองตะเคียน	139	257	278	535
5	บ้านหนองมั่ง	251	531	534	1,065
6	บ้านสุขสำราญ	241	460	484	944
7	บ้านหนองขาม	183	352	390	742
8	บ้านหนองผักบุ้ง	179	322	324	646
9	บ้านนาทราย	72	144	131	275
10	บ้านโพธิ์ทอง	159	283	287	570
รวม		1,637	3,158	3,209	6,367

ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลหนองแขวง ประกอบอาชีพทางเกษตร คือ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างทั่วไป

การเกษตร

ทำนา 25,000 ไร่

เลี้ยงสัตว์ 7,000 ไร่

ทำไร่ 3,189 ไร่

การปศุสัตว์

เลี้ยงโค กระบือ สุกร เพื่อบริโภคในครัวเรือน และเพื่อจำหน่าย

การอุตสาหกรรม

มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน (โรงสีข้าว) จำนวน 13 แห่ง การทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม

ด้านสังคม

การศึกษา

โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 แห่ง คือ

1. โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง
2. โรงเรียนบ้านหนองเม็ก
3. โรงเรียนบ้านหนองมั่ง

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

1. วัด มีจำนวน 4 แห่ง คือ วัดหนองแวง วัดหนองมั่ง วัดยอดอุดม วัดสุขสำราญ
2. สำนักสงฆ์ มีจำนวน 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์หนองเม็ก

การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีจำนวน 3 แห่ง คือ

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองแวง
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองตะเคียน
3. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองมั่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ ชลิตา ลขิตาวงศ์ (2551) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อศึกษาพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านห้วยมะเฟือง หมู่ที่ 2 จำนวน 50 คน และกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเมืองงาม หมู่ที่ 9 ตำบลท่าตอน จำนวน 100 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ ผลการศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างสมาชิก ๑ ทั้งสองหมู่บ้าน

ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมายและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านองค์ประกอบด้านการนำไปปฏิบัติ และด้านประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง หมู่ที่ 2 มีการรับรู้ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว มากกว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 9 ส่วนพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างสมาชิก ฯ ทั้งสองหมู่บ้านต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการลดรายจ่าย ด้านการเพิ่มรายได้ ด้านการประหยัด ด้านการเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการเอื้ออาทร รักสามัคคี ทั้งสองหมู่บ้านมีระดับพฤติกรรมปานกลางเหมือนกัน เพียงแต่กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 2 มีการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 9 ทุกด้าน ยกเว้นด้านการเพิ่มรายได้ สุดท้าย ปัจจัยการรับรู้ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง ที่วิเคราะห์จากความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 2 ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่ที่ 9 เกือบทุกด้าน

งานวิจัยของ ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์ (2551) ทำการศึกษาเรื่องการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านหนองมะจับ จำนวน 153 ราย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 86.9 เป็นเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย 52 ปี ร้อยละ 100 มีสถานภาพสมรส และมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 78.4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 60.1 และร้อยละ 86.9 ประกอบอาชีพหลักในการทำนา มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย 69,564.05 บาทต่อปี ผลการศึกษาด้านการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการที่ดินในการทำเกษตรหลังจากได้มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 99.3 มีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 98.0 มีการผลิตเพื่อบริโภคเองในครัวเรือนถ้าเหลือจึงจะขาย เกษตรกรร้อยละ 54.2 ใช้พื้นที่ในการปลูกกระเทียม และเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100 มีความรู้/ รับประทานอาหารแบบปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด ความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด เกษตรกรทั้งหมด

ร้อยละ 100 มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ 71.9 เป็นผู้มีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ 93.5 ของเกษตรกรระบุว่า มีหน่วยงานจากทางภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจ เกษตรกรมีการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.3 ของเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุนทำการเกษตร โดยร้อยละ 93.5 มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ 99.3 มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ 99.3 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว และร้อยละ 99.3 มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว ผลการศึกษาในด้านคุณภาพชีวิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพกายดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.73 และมีสุขภาพจิตที่เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ 98.7 การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย พบว่า มีตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า มีตัวแปรในกลุ่มของปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกับตัวแปรในการดำเนินชีวิตสามารถทำนายความผันแปรในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร พบว่าร้อยละ 18.36 มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 13.77 มีปัญหาในการศึกษาและการเรียนรู้ ร้อยละ 6.12 มีปัญหาในด้านสาธารณสุข ร้อยละ 4.59 มีปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 3.06 มีปัญหาในด้านสังคมและวัฒนธรรม การที่เกษตรกรในหมู่บ้านนั้นจะดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นในหมู่บ้านนั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน และต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเสียสละเวลาทุกครั้งเมื่อลูกบ้านในหมู่บ้านมีปัญหาโดยมีการจัดการประชุมหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเป็นการถามสารทุกข์ดิบสุขของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นประจำ

งานวิจัยของ ปราโมทย์ มลคล้า (2551) ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัวต่อปี และจำนวนสมาชิกในครอบครัว และเพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 397 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนและแรงสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐอยู่ในระดับปานกลางส่วนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก

2. พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัว เมื่อจำแนกตามอายุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ของครอบครัวต่อปี และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ไม่พบความแตกต่าง

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน และการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ได้ร้อยละ 31.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

งานวิจัยของ จตุพล ยะจอม (2552) ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย และเพื่อศึกษาระดับการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การมีส่วนร่วมกับชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการดำเนินการของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้ง 5 ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 300 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ระดับความรู้ความเข้าใจความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดได้แก่ ประเด็นความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัว รองลงมาได้แก่ ประเด็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางถือเป็นเศรษฐกิจ

พอเพียง นอกจากนั้น ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสไว้เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต ให้แก่พสกนิกรชาวไทย

2. ระดับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลปาย อยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ในส่วนของ การปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน อีกประการหนึ่งที่น่าไปใช้ในการดำเนินชีวิตก็คือ การประหยัดคอดออม ใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ

3. ระดับการมีส่วนร่วมกับชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น อยู่ในระดับ ปานกลาง โดยการเข้าร่วมรวมกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนอื่น ๆ มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4. การดำเนินการของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรวมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อที่จะเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน เช่นการรวมกลุ่มอาชีพ ต่าง ๆ การรวมกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และ ประเด็นที่ชุมชนมีความสำคัญคือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ทอดทิ้งกันก็เป็นประเด็นที่ ชุมชนใช้ในการดำเนินการมากเช่นเดียวกัน ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ภาครัฐควร ส่งเสริมและเผยแพร่ตัวอย่างที่นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประสบ ความสำเร็จเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้นำแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคมต่อไป รวมถึงควรมีการจัดตั้งองค์กรภาครัฐขึ้นมาใหม่เพื่อเข้า มาดูแลเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยตรง โดยกระจายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และทำหน้าที่ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยเฉพาะเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปได้แก่ การเสนอแนะให้มีการวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ว่า หลังจากนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินชีวิต โดยอาจจะ เปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้นำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ นำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างที่เกิดขึ้น

งานวิจัยของ ศีลวัต ศรีสวัสดิ์ (2552) ทำการศึกษา เรื่อง ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจและปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกันและเป็นแนวทางการเผยแพร่แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 400 ราย ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2552 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ที่มี

ภูมิคำเนาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรสลักษณะครอบครัว สถานะของการอยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ระดับการศึกษาพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ทำงาน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การออมเงิน และการบริจาคทรัพย์เพื่อสาธารณประโยชน์ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้แก่ เพศ ถิ่นที่กำเนิด ถิ่นที่เติบโต ศาสนา ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับการอบรมความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาระหนี้สิน สถานภาพทางสังคม ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และการอาศัยในชุมชนที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติข้อเสนอแนะจากการศึกษา คือ ภาครัฐควรส่งเสริมให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเปิดให้มีหลักสูตรรวมถึง การเขียนตำรา/ หนังสือเรียนที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้นควบคู่กับการพัฒนา รูปแบบให้น่าสนใจมากขึ้นเพื่อจะได้เข้าถึงประชาชนทุกลำดับชั้น เนื่องจากปัจจุบันจะเห็นว่าการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนสามารถให้ความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้ที่มีการศึกษาสูงได้ค่อนข้างดีแล้วแต่ยังไม่สามารถสื่อสารให้ผู้ที่มีการศึกษาดำเนินได้ ควรใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง

งานวิจัยของ อรรถพล อุทุมพร (2552) ทำการศึกษาเรื่อง การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่มีต่อการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน รวมทั้งบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้วในการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน และศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการศึกษาจากเอกสารของ องค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ทักษะของกุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้น 42 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหารแก้ว จำนวน 22 คน ผู้นำฝ่ายปกครอง จำนวน 9 คน ผู้นำกลุ่มองค์กร จำนวน 4 คน ผู้นำกลุ่มอาชีพ จำนวน 5 คน และข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลหารแก้ว จำนวน 2 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนทุกคนรู้จักและรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจ

พอเพียงจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เสียงตามสายของหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ของทางราชการ และจากอินเทอร์เน็ต และเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว ส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ยคนละ 1 ครั้ง หากประชาชนทุกครัวเรือนสามารถดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ก็จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนและระดับประเทศได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหาวแก้วให้การสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนโดยการจัดทำโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงน้อยมาก ซึ่งเป็นกิจกรรมการพัฒนา กลุ่มอาชีพ และกิจกรรมส่งเสริมเกษตรแบบผสมผสานเท่านั้น ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมการรวมกลุ่มประชาชนที่มีแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นรูปธรรมในตำบลหาวแก้ว สร้างศูนย์สาธิตการทำเกษตรแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในตำบล และนำประชาชนที่สนใจไปศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้พื้นที่อื่นในการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลหาวแก้ว มีอุปสรรคทางด้านบุคลากร เนื่องจากพนักงานส่วนตำบลผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอีกหลายตำแหน่ง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และอุปสรรคด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับภารกิจที่หลากหลายตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้นจึงได้มีการจัดสรรงบประมาณที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนกว่าการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนอย่างไรก็ตามการสนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชน ซึ่งเป็นการนำนโยบายสาธารณะไปสู่การปฏิบัตินั้น ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โครงการ/ กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลหาวแก้วได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการเป็นไป เพื่อให้รู้สึว่าได้สนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร รวมทั้งเป็นไปเพื่อให้มีโครงการกิจกรรมรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแลในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีเท่านั้น

งานวิจัยของ จรัส สุรพิมาน (2553) ทำการศึกษาเรื่อง การดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อศึกษาถึงลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อศึกษาความพึงพอใจ เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตตามแนว

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสำนักงานเกษตรอำเภอเมื่อน โดยเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมดจำนวน 86 ราย ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรเป็นเพศหญิงร้อยละ 55.8 เป็นเพศชายร้อยละ 44.2 โดยมีอายุเฉลี่ย 48 ปี ร้อยละ 82.6 เป็นผู้นำองค์กรและมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 75.6 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 และร้อยละ 37.2 มีกิจกรรมการเกษตรในครัวเรือน 2 อย่าง มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย 5,291.10 บาทต่อเดือน เกษตรกรมีการตัดสินใจทำกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 52.3 ในส่วนของบุคคลที่มีส่วนช่วยในการช่วยตัดสินใจคือ ตัวของเกษตรกรเอง ร้อยละ 90.7 และในด้านของหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนการตัดสินใจ คือ หน่วยงานจากภาครัฐ ร้อยละ 55.8 ผลการศึกษาด้าน ความรู้ความเข้าใจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.60 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับความรู้ดีมาก ผลการศึกษาด้านลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเกษตรกรร้อยละ 68.6 มีทั้งการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ เกษตรกรร้อยละ 80.2 มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริโภคเหลือแล้วจึงจำหน่าย โดยมีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอยู่ในระดับ “มาก” การใช้จ่ายใช้สอย (ด้านการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) มีการใช้จ่ายใช้สอยอยู่ในระดับ “มาก” การทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 76.7 มีการทำบัญชีครัวเรือนเกษตรกร ร้อยละ 80.2 มีรายได้พอใจกับรายจ่าย การปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 93.0 มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัด การวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว ทั้งนี้เกษตรกรมีความพึงพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับดีมาก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามด้านความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจดังนี้ กิจกรรมการเกษตรรายได้ในภาคการเกษตร ความรู้ความเข้าใจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าเกษตรกร ร้อยละ 68.57 มีปัญหาในเรื่องของแหล่งน้ำ การที่เกษตรกรในหมู่บ้านจะดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและควรมีการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยของ นภาพรณ วงศ์มณี (2553) ทำการศึกษาเรื่องการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน กรณีศึกษา ชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญ

เมือง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงการนำแนวปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนทรายทอง ตำบลเจริญเมือง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว จำนวน 145 ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่าระดับการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมากและจากการทดสอบสมมติฐานพบว่าการนำแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวม แตกต่างไปตามระดับการศึกษา ระดับความรู้และความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University